

Järjestöpäällikkö
Saila Aho-Mantila

TPY:n jäsenkyselykoonti 2008

*Kysely lähetettiin 170 jäsenorganisaatiolle syksyllä 2008.
Vastausmäärä oli 139.*

Tässä koonnissa prosenttimäärät on laskettu kysymyksiin vastanneiden työpajojen vastausmäärästä.

Vastaamattomille jäsenorganisaatioille lähetettiin suppeampi jäsenrekisterikysely, jonka vastauksia on osittain yhdistetty jäsenrekisterikyselyn 2009 vastauskoontiin.

Valmennusyksiköiden määrä

Kyselyn mukaan 135 työpajassa on eri valmennusyksiköitä yhteensä 592. Yksittäinen valmennusyksikkö voi olla esim. puutyö- tai ompelu.

Työpajojen hallintomuoto

139 vastausta

Työpajoista on kunnallisia 53% (74).

Aikaisemmin kunnallisten pajojen osuus on ollut yli 70%.

Kunnallisesti hallinnoitujen pajojen hallintokunta

66 vastausta

yleisin on edelleen nuoriso-ja/tai vapaa-aika.

Kouluyhteistyön kehittyessä sivistystoimen hallinnoimia pajoja on yllättävän vähän 7% (5).

Työpajojen vuotuinen **liikevaihto** on yli 60 miljoonaa euroa.

87 vastausta

Voidaan puhua jo taloudellisesti merkittävästä toimialasta.

Vähän yli puolet ilmoitti toiminnan **jatkuvuuden** olevan riippuvainen ulkopuolisesta projektirahoituksesta.

118 vastausta

Tämä on aika hälyttävä tieto toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta.

Henkilöstön määrä

113 vastausta

Henkilöstöä työpajoilla on yli 1500, joista vakinaisia on vähän alle 60 %.

Työpajojen yksi vakinaisuuden kriteeri on henkilöstön vakinaisuus.

Henkilöstön keski-ikä

115 vastausta

Henkilöstön keski-ikä on alentunut 41,5 vuoteen aikaisemmasta 45–46 vuodesta.

Seutukunnallinen yhteistyö

118 vastausta

Seutukunnallista yhteistyötä tekee yli 60 % (70) työpajoista.

Työpajat ovat kokeneet hyötyinä mm. työpajatoiminnan tunnettavuuden ja uskottavuuden lisääntymisen, kuntien paremman sitoutumisen, pajatyömahdollisuuksien monipuolistumisen ja laajentumisen, yhteisten työntekijöiden ja erityisosaajien palkkaamisen, osittain seinättömään pajaan siirtymisen, lisäresurssien saamisen kehittämistyöhön, vertaiskehittämisen, kumppanuusverkoston laajentumisen, pajatyöllistämistoimenpiteiden yhtenäistymisen saman TE- keskuksen alueella sekä yhteiset koulutushankinnat.

Kuntaliitokset

117 vastausta

Kuntaliitoksia on ollut tai on tulossa 44 % (51) työpajojen kunnista.

Työpajat arvioivat kuntaliitoksen vaikuttavan pajatoimintaan mm. yhteistyön kehittymisenä sekä pajapalveluiden monipuolistumisena ja laajentumisena.

Liitoksien alkuvaiheessa pajapalveluiden päätökset ovat viivästyneet, joka on tuonut epävarmuutta palveluiden jatkumiseen.

Haasteina ovat mm. yhteisen hallinnon organisointi ja pidentyneet etäisyydet pajapalveluihin.

Uhkana koetaan kuntien säästötarpeet ja niiden vaikutus pajatoimintaan.

Valmennuspalveluita yli kuntarajojen

118 vastausta

Työpajoista 54% (63) ilmoitti tuottavansa valmennuspalveluita yli kuntarajojen .

Näinkin suureen määrään on saattanut vaikuttaa kuntien PARAS-hanke, jonka yksi tavoite on lisätä kuntien välistä yhteistyötä.

Työpajat arvioivat PARAS- hankkeen (kunta- ja palvelurakenneuudistuksen) vaikuttavan pajatoimintaan.

Hanke on aktivoinut keskustelemaan seutukunnallisesta yhteistyöstä, lisännyt yhteistyötä pieniin kuntiin, laajentanut palvelut ylikunnallisiksi, parantanut toimintaedellytyksiä ja yhdenmukaistanut käytäntöjä seutualueella.

Hankkeen myötä on myös havaittu, että pajapalveluiden rakenteet ovat eri kunnissa täysin hajallaan ja erilaiset. On mahdollisesti uhka mutta samalla myös haaste siten, että pakottaa tuotteistamaan, kehittämään, profiloimaan ja markkinoimaan omaa palvelua.

Useat työpajat totesivat, että vaikutuksia on vaikea arvioida vielä tässä vaiheessa. Jotkut olivat jopa sitä mieltä, että PARAS- hankkeella ei ole ollut eikä tule olemaan mitään vaikutusta pajatoimintaan.

Valmennuspäivien määrä

95 vastausta

Valmennuspäivien määräksi työpajat laskivat 1 531 189 päivää vuodessa.

Tämä on luku, jolla voi kuvata toiminnan suurta volyyymia.

Työpajan kohderyhmät

104 vastausta

Työpajat tuottavat palveluita eniten alle 25-vuotiaille 89 % ja lähes yhtä paljon työttömille ja pitkäaikaistyöttömille 88 %.

118 vastausta

Valmentautujat ovat

- mielenterveyskuntoutujia 59,3 % (70)
- maahanmuuttajia 56,8 % (67)
- yhdyskuntapalvelun suorittajia 52,5 % (62)
- päihdekuntoutujia 50,8 % (60)
- osatyökykyisiä/vammaisia 48,3 % (57)
- kehitysvammaisia 12,7 % (15)
- vankilasta vapautuvia 20,3 % (24)
- muita 29,7 % (35): mm. koulupudokkaita, pajakoululaisia ja vankeja

Valmentautujien sukupuolijakautuma kyselyhetkellä

112 vastausta

Valmentautujista

- miehiä oli yli puolet 54,8 % (6773)
- naisia 45,2 % (5586).

Valmentautujien määrä

127 vastausta

Valmentautujien määrä oli 16 089 vuodessa.

Tämä luku on merkittävä, kun kerromme työpajojen toiminnan volyyymista.

Valmentautujien ikäjakautuma

121vastausta

- **eniten valmentautujia oli ikäryhmässä 17 - 24 yhteensä 34 % (4946)**
- seuraavaksi eniten heitä oli ikäryhmässä 30 – 49 yhteensä 33 % (4555)
- 25 – 29-vuotiaita oli 15 % (2174)
- yli 50-vuotiaita oli 16 % (2274)
- alle 17-vuotiaita 2 % (548)

suurimmat ikäryhmät olivat 17 – 29-vuotiaat, joita oli yhteensä 49 % (7120)

Työpajan valmennuspalvelut

Työhallinnolle työpajat ilmoittivat tuottavansa

- **eniten työharjoittelu/työelämävalmennusta 98,5 % (129)** sekä lisäksi
- työkokeilua 86,3 % (113)
- palkkatuetta työtä 78,6 % (103)
- työhönvalmennusta 61,5% (83)
- työ- ja toimintakyvyn arviointia 59,7% (83)
- työvoimapolitiittista koulutusta 18,7% (26)
- maahanmuuttajapalveluita 11,5% (16).

Kunnalle kuntouttavaa työtoimintaa 84,7% .
111 vastausta

Työhallinnolle tai kunnalle

131 vastausta

- ryhmäpalveluita 41,0% (57)
- starttivalmennusta 30,9% (43) ja
- muita 20% (28): mm. ammatillista erityisopetusta ja työnetsijäpalveluita

Kelalle tai työeläkelaitokselle

117 vastausta

- **eniten työkokeilua 82,9% (97)** ja sitten
- mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennusta 58,1% (68)
- työ- ja toimintakyvyn arviointia 39,3% (46)
- avomuotoista työhönvalmennusta 19,7% (23)
- muita 4,2% (5)

Lisäksi

95 vastausta

- työpajoilla on yhdyskuntapalvelua 67,4% (64)
- oppisopimuskoulutusta 45,3% (43)
- perusopetuksen pajakoulua 18,9% (18)
- ammatillisen koulutuksen pajakoulua 18,9% (18) ja
- muita 32,6% (31): mm. nivelvaiheohjausta ja siviilipalvelusta.

Yhdyskuntapalvelun ja oppisopimuskoulutuksen osuudet ovat yllättävän suuret. Toivottavasti yhteistyö koulujen ja oppilaitoksien tulee lisääntymään tulevaisuudessa, sillä yli puolelta pajojen nuorilta valmentautujilta puuttuu ammatillinen peruskoulutus ja koska jo tehdystä koulu-työpajayhteistyöstä on erittäin hyviä tuloksia nuorten kouluttautumisessa.

Työpajan palvelut

117 vastausta

Työpajat ilmoittivat

puutyön ja rakentamistoiminnan olevan suosituin 79,5% (93)

Muita olivat

tekstiilityö 67,5% (79)
kiinteistöhuolto ja muu kunnossapito 62,4% (73)
kuljetus 52,1% (61)
siivous 51,3% (60)
tuotemyymälä 51,3% (60)
alihankinta ja kokoonpanotyöt 48,7% (57)
metalli 47,9% (56)
kahvila ja ravintola 45,3% (53)
kierrätys 37,6% (44)
tietotekniikka 30,8% (36)
media ja mainonta 26,5% (31)
toimisto 26,5% (31)
auton huollot ja korjaukset 22,2% (26)

taide ja kulttuuri 22,2% (26)
kotipalvelut 22,2% (26)
sähkö- ja elektroniikkaromun purku 12,8% (15)
pesulapalvelut 11,1% (13).

Työelämän pelisääntöjen omaksumisessa ja osaamisen kehittämisessä työpajojen työtoimialat näyttävät olevan perinteisiä. Työpajojen kehittäessä työhönvalmennusta ja yritys yhteistyötä tulee nähtäväksi muuttuvatko työpajan työalat tässä yhteistyössä.

Valmennuspalveluiden tilaajat

120 vastausta

Työpajojen mukaan **valmennuspalveluita tilaavat eniten**

- työhallinnon työvoimatoimisto 53,8% (65), työvoiman palvelukeskus 31,9% (38) ja TE- keskus 27,5% (33).

Seuraaviksi

- kunnan sosiaalitoimi 68,1% (82)
- muut kunnan hallintotoimet 29,7% (36)
- oppilaitokset 34,1% (41)
- muut 24,2% (29): mm. koulukoti, vankeinhoitolaitos, yritykset ja ympäristökunnat
- KELA 24,2% (29)
- työeläkelaitokset ja vakuutusyhtiöt 18,7% (22).

Työvoimahallinnon rinnalle valmennuspalveluiden tilaajaksi on tullut kunta. Onko työvoiman palvelukeskuksissa mukanaolo lisännyt kuntien toimimista palveluiden tilaajana?

Kilpailuttamiseen osallistuneet työpajat

Työpajoista 27% (32) ilmoitti vastanneensa työvalmennuspalveluiden tarjouspyyntöihin.

Tarjouksia on tehty mm. työvoimapolitiisesta koulutuksesta (valmentava, ryhmäkoulutukset, atk, työnhaku), työhönvalmennuksesta, työ- ja toimintakyvyn arvioinnista, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennuksesta, työssä suoriutumisen arvioinnista, kuntouttavan työtoiminnan valmentavasta ryhmäkoulutuksesta, ensiapu, kuntouttava työtoiminta, tukiasumispalvelut, rangaistusaikaisista kuntoutuspalveluista, arvioivasta työvalmennusta, työvalmennusta, starttivalmennuksesta (th), työkyvyn arvioinnista, työtoimintavalmennuksesta, vammaisten työtoiminnasta, nuorten työpajatoiminnasta, työharjoittelun valmennuksesta, arjen- ja elämänhallinnasta, työ- ja yksilövalmennuksesta yksilöille ja ryhmille ja työkokeilusta

Valmennuspalveluiden tarjouksia työpajat ovat tehneet yllättävän vähän. Yhdistys- ja säätiötyöpajojen lisäksi myös kunnalliset työpajat voivat myös tehdä tarjouksia esim. työhallinnolle.

Työpajan kehittämistoiminta

121 vastausta

Tähän kysymykseen vastanneista työpajoista 40% (49) käyttää jotakin valmentautujien työ- ja toimintakykyä kuvaava arviointijärjestelmää. Käytössä olevia

järjestelmiä on esim. IMBA, MELBA, VAT, Arvi, itse kehitellyt arviointilomakkeet ja mittaristot.

120 vastausta

Tähän kysymykseen vastanneista työpajoista 26% (31) käyttää jotakin laatujärjestelmä. Käytössä olevia järjestelmiä on esim. CAF, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennuksessa Kelan Standardin mukainen laatujärjestelmä, STL:n sovellutus, oma malli, iso9001 mukainen, STL, useamman kunnan yhdessä laatima laatujärjestelmä, EFQM, oma tuloskorttijärjestelmä ja tasapainotettu strategia ja sosiaalinen kirjanpito.

120 vastausta

Laatujärjestelmää käyttäneistä työpajoista 13% (16) ilmoitti teettäneensä ulkopuolisen tahon toimesta laatujärjestelmän auditoinnin.

119 vastausta

Työpajoista 51% (61) on tuotteistanut valmennuspalveluita ja työpajatuotteita.

108 vastausta

Työpajat ilmoittivat kehittämishankkeidensa teemoiksi alla olevia tai olevansa mukana kumppanina sellaisessa. Teemoja olivat mm.

- työ- ja yksilövalmennus 61,1% (66)
- oppilaitosyhteistyö 59,3% (64)
- kuntouttava työtoiminta 48,1% (52)
- välityömarkkinat 46,3% (50)
- etsivä työpari-toiminta 44,4% (48)
- päihdetyö 32,4% (35)
- mielenterveys 25,9% (28)
- starttivalmennus 22,2% (24)
- maahanmuuttaja 20,4% (22)
- muu 22,2% (24)

Työpajojen kehittämistarpeet

Kehittämistarpeinaan työpajat ilmoittivat mm. laatu- ja arviointityön, yritys- ja verkostoyhteistyön, henkilöstön osaamisen, vakinaistamisen, tilaaja – tuottaja – toimintatavan, työpajapalvelut, hallinnolliset ja yhteistyö muiden pajatoimijoiden kanssa.

1. Laatu- ja arviointityö

Yhteinen laadunarviointimalli (esim.STL), laatukriteeristö ja vaikuttavuuden mittarit. Laatu ja tulokset olisivat näin keskenään vertailukelpoiset. Sosiaalisen tilinpidon kehittäminen. Valmentautujien työ- ja toimintakykyä kuvaavan arviointijärjestelmän käyttöönotto (esim. VAT). Strategian laatiminen talouskriisin asettamiin haasteisiin, jotka heijastuvat pajatoimintaan.

2. Yritys- ja verkostoyhteistyö

Tunnettavuuden lisääminen paikallisten PK-yritysten parissa. Työantajayhteistyön kehittäminen. Kehittämistarpeet liittyvät omaan seutukuntaan ja yhteistyöhön.

Verkostoyhteistyön kehittäminen ja markkinointi. Henkilöstömme saaminen mukaan esim. Alu- toimintaan ja muihin alueellisiin pajaverkostoihin. Koulu- työpajayhteistyön vakiinnuttaminen. Vankila- työpajayhteistyön kehittäminen. Uusien yhteistyö- ja sidoskumppaneiden etsiminen.

3. Henkilöstöosaaminen

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen. Johtamisjärjestelmän kehittäminen. Yksilövalmennuksen kehittäminen. Henkilöstön valmennus- ja arviontiosaamisen kehittäminen.

4. Työpajojen talous ja vakinaistaminen

Kunnalliseen työpajaan tulisi saada oma kustannuspaikka kuntahallinnossa, joka toimisi nettobudjettiperiaatteella. Työpajan vakinaistaminen.

5. Tilaaja-tuottaja-toimintatapa

Tilaaja - tuottaja toimintamalliin ja yhteistyöhön liittyvät asiat.

6. Työpajapalvelut

Valmennustavoitteiden asettaminen, valmentautujanuoren ohjauksen laatu, Etsivä työ, maahanmuuttajanuorten pajatoiminta, työhönvalmennus, työelämä- ja valmentautujalähtöisyys, valmentautujien arjen hallinta, oppilaitosten kanssa räätälöivät koulutuspalvelut, näyttöjen vastaanottaminen, opinnollistaminen, työssäoppiminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen. Palvelujatkumoiden luominen kuntoutujille (mahdollinen kehittämishanke).

7. Hallinnolliset

Päällimmäiset kehittämistarpeet ovat rakenteellisia - sopimusrakenteet kuntaliitos-kuntien sekä yhteistoiminta-alueiden kanssa. Sekä kysymys siitä, missä määrin palvelut tulisi hajauttaa pitkin pikkupitäjiä ja missä määrin tai miltä osin keskittää isoihin keskuksiin. Mahdollinen hallinnollinen muutos, joka tarkoittaa yhdistyksen, sosiaalisen yrityksen tai säätiön perustamista. Kuntaliitosalueen työpajojen tai useamman työllistämisenorganisaation (työpajojen, työkeskusten ja työttömien yhdistysten) yhdistämiset edellyttävät synergiaetujen (talous, päällekkäisyyksien poisto, monipuolisemmat palvelut, ammatillisen osaamisen monipuolistuminen jne.) tai mahdollisten haittojen kartoitusta.

8. Yhteistyö muiden pajojen kanssa

Yhteistyökuvioiden luominen muiden pajojen kanssa samalla seutualueella. Yhteiset kehittämishankkeet muiden pajojen kanssa.

Työpajojen koulutustoiveet

Koulutustoiveina työpajat ilmoittivat mm. työ- ja yksilövalmennuksen, johdon koulutuksen, starttivalmennuksen, tilaaja – tuottajatoimintatavan, sosiaalisen yrittämisen, koulu yhteistyön, arvioinnin, päihteiden ja tuotannollisen työtoiminnan.

1. Työ- ja yksilövalmentajakoulutus (merkittävä!)

Pedagogista taidoista, mielenterveystyöstä, työhön kuntoutuksesta, työhönvalmennuksesta, toimintaan liittyvästä lainsäädännöstä, syömishäiriöistä, työ- ja toimintakyvyn arviointimenetelmistä, oppimisvaikeuksista, paniikkihäiriöistä, valmennuksen ohjaustyyleistä, koulu yhteistyöstä, arviointi- ja seurantaosaamisesta,

2. Johdon koulutus

Työpajatoiminnan konkreettisesta kehittämisestä, liiketoimintasuunnitelman laatimisesta, muutosjohtajuutta ja yhteisökoulutusta.

3. Starttivalmennus

Starttivalmennuksesta.

4. Tilaaja-tuottaja

Tuotteistamisesta, laadunvalvonnasta ja tilaaja/tuottajamallista.

5. Sosiaalinen yrittäminen

Sosiaalisesta yrittämisestä, sosiaalisen yrityksen perustamisesta ja tilanteesta markkinoilla.

6. Kouluyhteistyö

Kouluyhteistyöstä yleensä ja etenkin peruskouluyhteistyöstä.

7. Arviointi

Valmentautujien arvioinnista.

8. Päähteet

Päihteistä, huumeista ja mielenterveysongelmista.

9. Tuotannollinen toiminta

Kotipalvelusta (siivous) ja entisöinnistä.

Toiveita koulutusjärjestelyistä

Koulutuksien tulisi olla käytännönläheistä ja ylikunnallisia. Alueelliset koulutustilaisuudet ajankohtaisista aiheista (esim. ALU-toiminnan kautta). Matkustamiseen kuluva aika ja matkakustannukset rajoittavat valtakunnallisiin tapahtumiin osallistumista.

Menetelminä käytettäisiin mm. workshop – työskentelyä, vertaistyöryhmiä ja vertaiskehittämistä.